

wobec niezwykle subtelnych, oryginalnych, a zarazem trafnym analiz. Czytając tę książkę, nie sposób nie znaleźć się w Edenie i być tym samym nie tylko świadkiem tych wydarzeń, lecz i uczestnikiem. Stanowi to niezwykłą wartość recenzowanej książki. Znacznie odbiega ona sposobem ukazania osoby ludzkiej w dotychczas dostępnych rodzimych publikacjach, gdyż jednocześnie prezentuje osobę ludzką, wskazuje na jej dramat i zaprasza do refleksji nad obecnym stanem realizacji człowieczeństwa. Ten fakt nie jest w żaden sposób zarzutem, lecz podkreśla jej potrzebę dla środowiska akademickiego. Ponadto, co starałem się zaznaczyć w tytule recenzji, opieranie antropologii o opis upadku Adama i Ewy wcale nie prowadzi do pesymizmu. Czytając książkę, nie spotkałem się z nachyleniem nihilistycznym, lamentowaniem na faktem bez mojego udziału, czy też określeniem osoby w perspektywie dokonanego zła. Grabowski pokazuje, że prawda o człowieku prowadzi do uchwycenia jego fundamentalnego wymiaru i określa jego bycie osobą dziś, zatem po historii upadku. Jednocześnie opisywana historia upadku dzieje się nadal, dotyczy każdej osoby ludzkiej i wymaga dania odpowiedzi na miarę osoby.

GLOBALISIERUNG DER GEWALT

NOTA WYDAWNICZA

Ks. Zbigniew Waleszczuk

Książka autorstwa Trutza von Trotha, Thomasa Hoppe, Norberta Brieskorna i Lothara Brocka (wyd.)⁵ *Globalizacja przemocy* dotyczy problematyki związku pomiędzy globalizacją oraz zjawiskiem przemocy i terroryzmu. Publikacja zawiera cztery referaty, które zostały wygłoszone na sympozjum poświęconym tytułowemu problemowi, które odbyło się w Monachium w dniach 14-15 maja 2004 r. Pierwszy referat *Zglobalizowana przemoc i rynek przemocy*, autorstwa socjologa Trutza von Trotha przedstawia tezę, że nowe formy przemocy muszą zostać włączone do historycznego łańcucha różnych wcześniejszych form walki. Autor rozwija swą tezę w trzech krokach: po pierwsze, kto chce dobrze zrozumieć tę stronę globalizacji, musi na nowo odczytać historię kolonializmu. Po drugie, terroryzm w jego współczesnej formie musi być odczytywany w tle „międzykontynentalnej wojny atomowej” jako pewna forma zagrożenia, która powstała na długo przed obecną formą

---

⁵ Kolhammer Stuttgart 2005, ss. 158.

terroryzmu. Po trzecie, w związku z tematem należy podkreślić fakt globalizacji państwa i z tym związanego państwowego monopolu.

Referat Thomasa Hoppe dotyka zagadnienia religii w odniesieniu do zjawiska przemocy w implikacjach politycznych oraz społecznych. Hoppe ukazuje stosunek pięciu najważniejszych religii do problemu stosowalności przemocy. Koncepcja islamskiego Dżihadu rozpatrzona została w porównaniu do chrześcijańskiej koncepcji wojny sprawiedliwej (*ius bellum*), przy czym chodzi tutaj bardziej o wojnę prewencyjną i dopuszczenie przemocy tylko jako *ultima ratio*.

Norbert Brieskorn w swym referacie zajmuje się interpretacją filozoficzno-prawną teorii słusznego, czyli uprawnionego stosowania przemocy. Autor przypomina filozoficzne argumenty Richarda Rorty, Thomasa Hobbesa, Carla Schmitta przemawiające za monopolizacją przemocy: 1) cywilizowanie nie przebiegało, jak potwierdza historia ludzkości, bez przemocy i gwałtu; 2) próba monopolizowania przemocy wiąże się z gotowością przesunięcia odpowiedzialności na instancje wyższe; 3) projekt cywilizacji zagrożonej przez okrucieństwa pozostaje próbą stabilizacji własnej bezsilności.

Czwarty referat, z perspektywy politologicznej, autorstwa Lothara Brocka, ukazuje jurydyczny rozwój relacji prawa do przemocy. Należy, zdaniem autora, wzmacniać na płaszczyźnie międzynarodowej standardy prawnego ładu światowego.

Na koniec należy podkreślić, iż linie konfliktów i napięć w świecie postrzegane globalnie kryją w sobie wielkie zagrożenia. Nie dotyczy to jedynie stosowania przemocy fizycznej, lecz także agresywnej postawy wobec innych kultur, religii, narodów, społeczeństw i poszczególnego, konkretnego człowieka. Może to oznaczać arogancję a nawet imperialistyczne zapędy zachowań, próby zachowania za wszelką cenę swej pozycji dominacji przez kraje silniejsze i bogatsze. Debata poświęcona problemom prawnej przemocy a także prewencji i kształtowaniu bardziej sprawiedliwych relacji społecznych, także w wymiarach globalnych jest dlatego ze wszech miar słuszną i pożądaną. Książka zawiera wiele ciekawych tez i inspirujących myśli zapraszających do dalszych poszukiwań każdego, komu nie jest obojętny los naszej planety.